

Дзюбанчук О. С.,
здобувач вищої освіти
факультету педагогічних технологій та освіти впродовж життя
(Державний Університет «Житомирська політехніка»)

Науковий керівник:
Дмитро Мельничук
доктор економічних наук, професор,
професор кафедри психології та соціального забезпечення,
(Державний університет «Житомирська політехніка»)

МОЛОДЬ НА РИНКУ ПРАЦІ ТА ПРІОРИТЕТИ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ

У сучасних умовах розвитку економіки особливо гостро стоїть питання зайнятості населення. Особливе місце займає молодь, оскільки вона є рушійною силою становлення та розвитку усього ринку праці є майбутнім країни.

Молодь України починає свій робочий шлях з раннього віку, коли люди за кордону, для порівняння, ще навіть не закінчили школу, а думки про те щоб почати заробляти з'являються ще раніше. За даними, в середньому молоді українці починають працювати в 20-21 рік, проте це якщо говорити про офіційне працевлаштування [1]. На жаль, в Україні дуже поширена проблема неофіційного працевлаштування, де молодь починає свій робочий шлях. Кожен другий претендент у віці 19-20 років вже мав досвід заробітку: на опитуваннях, роздачі листівок, флаєрів [1].

Таке явище як неофіційне працевлаштування негативно впливає на ринок праці та на стан економіки в Україні в цілому, але цілком зрозуміло чому воно досі існує. Бажання заробляти, умовно з 14 років, не обумовлено благополуччям та хорошим життям, часто неофіційна робота є єдиним виходом у людей та молоді. З цього випливає, що держава не здатна забезпечити хороші умови для життя вразливих верств населення. У свою чергу роботодавці використовують дітей та молодь як

дешеву робочу силу, при цьому уникають сплату податків. Оскільки система соціального забезпечення фінансується податками, зрозуміло що надходжень щоразу недостатньо для забезпечення вразливих верств населення. Через те що даний стаж роботи не являється дійсним, бо не є зареєстрованим, молодь не нараховує собі робочий стаж, не маючи офіційного досвіду роботи знайти далі роботу важко, тому часто і у дорослому віці залишаються працювати неофіційно. Назвати кількість людей, які працюють неофіційно нині неможливо. Вони поза статистикою. Але під час війни, кількість їх значно зросла.

Станом на 1 листопада 2023 року мали статус безробітного 97,3 тис. осіб 23% зареєстрованих безробітних були у віці до 35 років; 1,5 тис. (2%) випускники навчальних закладів [2]. Молодіжне безробіття є природним явищем, хоч і негативним. За роки незалежності, система освіти продовжує розвиватися, проте досі має застарілі програми навчання та методики. Вони зовсім не відповідають запитам на ринку праці. Вимоги роботодавця до майбутнього працівника підвищилися, окрім фахової освіти, потрібний досвід роботи, якого у випускників часто немає. Це призводить до ситуації, що випускники, що мають вищу освіту, шукають будь-яку роботу, тому що не отримали за 6 років навчання потрібних навичок, умінь і досвіду. Результати опитування Київ, 15 листопада 2023 року показали, що близько 40% українців не працюють за спеціальністю [4].

На нашу думку, причиною цьому є відсутність робочого альянсу та взаємозв'язку і певною синхронізацією між роботодавцями та ЗВО. До прикладу, студенти стикаються із складнощами навіть при проходженні практики за своєю спеціальністю, яка є обов'язковою на кожному етапі навчання, проте роботодавці часто не мають інформації про проходження студентами практики, не виявляють бажання їх приймати чи

просто не проявляють інтерес до процесу навчання. Здавалося б, що цей процес є сприятливим для студентів і корисним для роботодавців, проте реальність зовсім інша. Часто роботодавці не тільки виявляють відсутність бажання навчати молодь, але і проявляють відчуття невдоволення, коли до них приходять студенти для проходження практики. Важливою проблемою є відсутність відомостей у роботодавців про проходження студентами практики та їхні досягнення. Молодь, з одного боку, є відкритим, активним, цілеспрямованим, прогресивним ресурсом, швидко вчиться, більшою мірою соціально мобільна, здатна до професійного зростання та здійснення трудової діяльності протягом тривалішого часового періоду. Однак, з іншого боку, відсутність практичних навичок та професійного досвіду знижує конкурентоспроможність молоді на ринку праці. Криза в економіці, пов'язана з воєнними діями на території України, різко звузила для молодих людей перспективи на ринку праці.

Під час пошуку роботи, для молоді важливим є стабільний дохід, тому більшість обирає найману працю. Проте переважна частка української молоді націлена організувати бізнес у сфері торгівлі, інформаційних технологій або онлайн-комерції. Також актуальними є сфери культури та дизайну, туризму. І лише 7 % хоче працювати у державних установах і у виробничій сфері (промисловість, сільське господарство, будівництво).

Дослідження групи «Gradus» свідчить, що в складних умовах воєнного протистояння понад 50 % респондентів з-поміж молодіжної аудиторії вважають недостатнім рівень свого доходу, а майже 30 % опитаних – категорично недостатнім. Така ситуація зумовлює підвищення рівня соціально-економічних ризиків у сфері праці, серед яких: нездатність домогосподарств забезпечити гідний рівень життя; зубожіння; зниження трудової мотивації молодих працівників; відсутність у більшості з них умов для

самореалізації; посилення соціальної напруженості в суспільстві [5]. Залучення молоді до трудової активності, створення синхронізації між ринком праці та ВНЗ, оновлення освітніх програм, які будуть робити випускників конкурентоспроможними, розвиток свідомості щодо сплати податків у населення, допомога малому бізнесу та заохочення роботодавців приймати молодь на роботу має бути пріоритетом соціальної політики та інвестицією в майбутнє.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вінницький обласний центр зайнятості
[\[https://vin.dcz.gov.ua/publikaciya/molod-na-rynku-praci-kudy-yde-i-skilky-zaroblyaye\]](https://vin.dcz.gov.ua/publikaciya/molod-na-rynku-praci-kudy-yde-i-skilky-zaroblyaye)
2. Державний центр зайнятості. Ситуація на ринку праці та діяльність Державної служби зайнятості у січні-жовтні 2023 року.
3. Швець П.А. Молодь на ринку праці України: проблеми, тенденції й особливості.
<https://core.ac.uk/download/pdf/197267897.pdf>
4. Опитування Rakuten Viber
<https://thepage.ua/ua/news/blizko-40percent-ukrayinciv-ne-pracyuyut-za-specialnistyu-opituvannya>
5. Українська молодь на ринку праці: ситуація у 2023 році
<https://dyvys.info/2023/11/30/sytuatsiya-na-rynku-pratsi-u-2023-rotsi/>